

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ser[m]ones de septe[m] viciis criminalib[us]
eoru[m]q[ue] remediis magistri Pauli Wan theosophi et
co[n]cionatoris Patauiensis eximii**

Wann, Paul

[Augsburg], 1517

VD16 W 1186

De mal[us] [et] nocume[n]tis alijs ebrietatis Sermo. LXX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30065

De iocumētisebrietatis

vi. p̄b̄b̄ regib̄ dare vīnū. Propeca anteq̄ p̄n
cipes miro mō fugerū vīnū t̄ ebrietatē. Sic
Juli⁹ c̄esar parciſſim⁹ erat i vīno recipiēdo. ita
q̄neq̄ inimici sui sibi negare ill̄d. ve de Suetō.
li. de xij. celarib⁹ Karol⁹ etiā magn⁹ n̄ nisi cer
i mēsa bibet. Ludouic⁹ rex frācie signū i vīnū
se hñt̄ i q̄ bibit. t̄ vīq̄ ad ill̄ vīnū iponebat. ve
de H̄ub̄er⁹ sup regalā Augustini. **S**ecundū
ebrietas idūc fuiturē pessimā; vīz legale t̄ na
turalē. Pr̄io legalē fuiturē ebrietas mūdo in
nēcī p̄ez q̄ nūf̄ ſc̄ptura ſacra an̄ de fuiture
mētions fec; niſi poſtq̄ chām p̄z ſuī noē inē
biat̄ dērīſit. eūc̄ em̄ noē chām maledic̄: r̄ſer
vīſt̄ ſilio ſuo chānaan iñdixit̄ c̄ dīx̄. Ma
ledic⁹ chānaan puer: ſeru⁹ fuoꝝ erit fr̄ib⁹ ſuī
is Sene. ix. Et ſeq̄. Bñdīce⁹ ſte dñs de⁹ ſem. ſie
chānaan fu⁹ e⁹. Et iſra. dilacer de⁹ iſapher: ſtr̄oz
chānaan fu⁹ e⁹. Un̄ Glo. Amb ſup eūd̄ locū.
t̄ b̄ i dērīſit. dīx̄ vī ſexto dīc. vbi⁹ dīc. In p̄nc̄
p̄o gñis bñāni i grāb̄ ebrietas. p̄m⁹ noē vīne
am plācauit. co q̄ uīt̄ nām: ſz i grāuī potētiā.
Iaq̄ vīnū nēc luo pēpc̄t auctort̄ ſz ill̄ ebrie
tas nob̄ p̄ſuader sobrietatē. Ee ſeq̄. Manebat
an̄q̄ vīnū iueniret oīb̄ i cōcūla libraa. nēmo
ſiebat a p̄ſore nature ſue obſeq̄a fuiturē exi
gere: nō eſſet bodie fuit. ſi ebrieras nō fuſſer.
H̄ec ibi. Et hoc ve dīcī ū p̄ter chānaan. q̄ ibi
maledic⁹ fuit a p̄z t̄ ſubiect⁹ fr̄ib⁹ ſuīs. ve ſ.
Ee ſeq̄ne m̄lī ſliberi dīuersap̄ vrbū t̄ terraz
dūi. poſtq̄ ſe deſerit̄ vīno t̄ ebrietat̄ ſaci ſūc
ſeruient̄ altoz fuit. ve vīle Sene. **S**ecundū b̄ idē p̄z de
pessimā fuiture nālī. Eū em̄ nālī rōne p̄dēt ſitatio
idūc̄ ebri⁹ ſuī recor̄ t̄ dñs. i. Poli. Un̄ Sene. M̄ltos re
ges ſi te rō reperit̄ ſz q̄ ebrietas rōne deprimit
t̄ hoīem ve iūmēt̄ efficie. ve ex p̄missis patu⁹
ſe; ſeq̄ne eſt ve alioz regimi ſubſit q̄ ſeipm̄ re
gere neqe. Nō em̄ ē ſua p̄tēt̄ ebrierat̄ ſuic̄
ve de Sene. Preca aīa q̄ nālīr̄ ē corpi dñia
ſuī dñūm̄ p̄dī ſubiecca ſit: q̄n̄ corp⁹ nūmī
edacitati ſebrierat̄ ſerribuit. Et b̄ q̄d̄ de Arſ.
i. Poli. q̄ m̄t̄ aīa ſi corp⁹ eſt p̄ncipatus diſpo
tīcūs. i. dñs ad ſuī. Et cauſa eſt. q̄ aīa nāc̄ ē
mōttere corpi ſolo impio volſic̄: ſi corporis
nāt̄ eſt obedire: ſed ill̄ dominū nō p̄t̄ ania
reſinere niſi in ſobrietate; ve oīdīc̄ Alans⁹ in de
plācu nāc̄. **E**t hac at ſeruient̄ ebrierat̄ ſe
pe bō mutat̄ residentiā. Quātūcū ſi bō ſit
paternis bonis t̄ p̄imoniō pingui ſtiparūs/
poſſeſſionib⁹ t̄ domib⁹ largis doctaeus/ pecuni
is t̄ ebſauris pauiſus/ ſi fuerit ſenius ebrierat̄
rib⁹ deditus amittit om̄ia ſi p̄uenit ad amar
ta paupercat̄ ſitot̄. Un̄ puer. xxi. Qui diliḡ
epulas i egestate erit: ſi q̄ amar vīnū t̄ pinguis
nō dilatabit̄. Primo em̄ cū bō adhuc eſt diues
t̄ alſuſcī ſinebriat̄: vīnū eſt ſibi dulce t̄ iocun
dū. deinde cū i cōſuendinē ebrierat̄ ducit̄ et
bō ſtudet̄ th̄ ſtauro ſucessiua enauare vīnū
eſt ſibi aliq̄lī graue. nō tam̄ p̄t̄ dimicere t̄ p̄m̄
ſed vīlīmo cū p̄ ſipuz om̄ib⁹ bonis cōp̄orab̄
p̄uual̄ eſt ſibi an̄p̄i ſtr̄iſte t̄ dolorosuz. Utinā
b̄ aſſēderēt multi mechanici: ſi paup̄e eſſet
de labore viuētes; q̄ ſepe q̄ lucrat̄ graui labo
re p̄ multos dies vna die cōſumūt̄ i ebrietate.
Ill̄ p̄mo dulce ē vīnū poſtega ſue: ve nec bñ va
leat ambulare. Tertio anxiū ſi triste cū nō hab
beat vīnū ſi p̄uuli ſui cū v̄porib⁹ poſſit viue
re. Si em̄ frumēt̄ ū ū bono p̄co nōlīt̄ cop̄a
rare p̄ futura neſſitate: ſi carū nō bñt̄ vīnū poſ
ſent emere ſc̄. Rōne cui⁹ ve dīc̄ i vītis p̄boꝝ di
Ex̄plū ſit Anſtare⁹ phus vīneaz ferre tres botros.
Pr̄imū iocūdīc̄. Sc̄d̄ m̄ ebrierat̄. t̄ Teret̄ Vīne
anxietat̄. q̄d̄ bñ inuī ſapiſ. Prouer. xxiij. di. tres bot
Ne inuearis vīnū q̄n̄ flauescit̄ ſuī ſplēdū erit̄ tres fer
in vitro: blāde ingred̄. ſed ſi nouiſſimū morz
debit ve coluber: q̄ ſi regul⁹ venea diſfundet̄
Blāde em̄ p̄mo ingred̄. ſed cū boīem coralic̄
depauigau erit̄. ſic venea furtoꝝ t̄ rapinaꝝ in
ducit. q̄d̄ ab ebrierat̄ ſeniuāda ſuī ebri⁹ pl̄ ſol
uere nō habz. furto adh̄rere ſtudet̄: ſic vitam
ignominioſe finit̄. ve oīdīc̄ Alans⁹ ſi de planz
cū dices. Iſt. ſi. ebr̄y bursaz ad nūmōz vomi
tu/arcā marchaz iūtāt̄ ad nauſeā. ve exactoz
ri ſtomacho poſſine audaci⁹ adulari. ſteri⁹ ve
tr̄ eboꝝ t̄ poruū locupletat̄ diuīt̄. exercit̄ i
nuda pura t̄ ſola poſtel̄ ſit̄ paupercare. Ee iſra.
H̄ec e inero ducio p̄ qua arē ſurād̄ q̄s ingre
dit. Nec morbos part̄ ſi ſemiat̄ paupercare. bec
ib⁹. ſicq̄ ebrierat̄ de illuſtri degenerat̄e di
uite paupem: de p̄bo raptoꝝ ſacit̄ ſi furē ſi coſ
gi dimicere p̄imoniū ſi paeria ſi finire cū in
ſamia ſi nuditate vita. Un̄ Aug. ad ſacras vir
gines ait. Per viuolēt̄ plurimi plerūq̄ ſa
ceo poſto exciderūt̄ ſi ſui obliet̄ amuſiſ ſo
norib⁹ ignobiles remaſerūt̄ ſi legib⁹ paenit̄ ſi
fugi vita nō vbi ſupſerūt̄ finiēt̄. De cali pau
p̄t̄e de Th̄ib̄. iiiij. Ad te q̄ ſi puenit̄ calix: in
ebrierat̄ arę ſi nudaberis. Ece q̄nra mala ſa
ci ebrierat̄ audifit̄ ſi adhuc alia ſi ſeq̄ne ſmo
ne audieris nō minora. Rogem⁹ ſi deū ſi ſua
mēſcia nos adiuerſine vicarum ebrierat̄e eſſe
crapula: ſed ve q̄ verā ſēperat̄ ſibi ſi por⁹ ad
eternā pueniam⁹ glāiam Amē.

Demal'z nocumēris alijs ebrietati
Sermo. LXX.

Tetēte ne forte
e grauent corda vía cravula z chisra

В
Ебо
парзу
Дио

Gra Bue maria. Attendite ne forte corda via
Ad decessationem ebrietatis i (7c. vbi s.
psit simone norada se ultra mala predicere i pce
deti sermone adhuc octo mala: qbo cognit faci
luis erit cuiuslibet hoi b malu deuincere ebrietatis
re pacce infra.

Sicut causat nimia.
Dat vlam re geminata
Infert clero maculata
Ebrietatis Brutata facit aniam
Hosti dat victoriam.
Noctis dat vigiliam.
Eli potit gloriam.
Ecclena dat miseriā

B Primo ebrietatis sicut causat nimia. Nam cu
poti vini sit ordinar a n ad depedit restaura
tione, et sicut sedad si obire et epace sumat. Ecce
era a quibusdam sumit ad sicut augmetadum, cum
vici nimia usq ad ebrietates potat: sicut i ebrio
liquidate clarescit. q dū usq ad naufragium noceo re
plevit de mane ampli sicut: dices illud Pro
uer. xxij. Verberauerunt me et non dolui: traxer
me et non sensi: qn euigilabo et rursus vina repe
riā. Sed di. Que eā q sero febriaci de ma
ne ampli sicut: cu tu poti? qn fieri debere.
Ebrias Rudec q illi est duplex ca. Primo q nimia;
veterē ep. tis vini veterē epiccat: et qn apparet ad am
sciat. Et qdib⁹ puocat. Secdo q calor iordinato
appertū accedit et flamat: que exriguer et p bibe
re sensualitas affectat. Primo dixi q ebrietas
stirrit puocat eo q veterē epiccat: qd enī nesciēt
bus mirabiliter videt: q vici veterē ex multo pos
tu q irrigat et humectat debeat exiccati. Lui⁹
enī et pble. Arist. hi. vbi qris: qre veterē ml
tu biseptū exiccent. Et rūde q hec est rō. qm
muleū būdū adunatū a vte digestiuā sto
macbi nō pōt vinci, p qd cu iperū ad vesicaz
desfluit et hūores necessarios corpori secuz rapie
sicut subit⁹ corrēs imbrivo facit. Secda rō est:
q calorē inordinatus accedit: et sic sicut inducit.
Unū Macrobi⁹ in saturnalib⁹ qrit: Quare res
plerio cibi nō facit stomachū post somniū esu
rire: sicut abūdāria por⁹ sitire. Et rūde dicit
q ois appetit⁹ cibi v̄l por⁹ ex calorē aliquā pue
nit, calor aut plus appetit cibari frigido et hū
mido q̄ frigido et fisco. Et iō plus appetit aq̄tū
ca q̄ terrefrcta. Hinc est q de mane esuries p
porū sedat, sed sicut nequaq̄ p cibū extinguit
sed ampli⁹ puocat. Lalicū aut est veriusq̄
istoz abūdācia, q̄ rā defecrus q̄ absūdācia
calorē inordinatus accedit: maxime aut abū
dātū vini b facit: fm q phibet b cangit: dices
vini inducere estū. Elsa. v. Ve q surgit⁹ ma
ne ad ebrietate seccandā: et ad porādū usq ad
vesperuz v̄l vino estuetis. i. calefiamini et c.

B Ebor ap ebrijs sepe vnu apparat duo: et vnu p alero.
par⁹ vnu q̄ quādoq̄ boiem, p astro aut alia re ebrius se
duo videre purat et credit. Et causam hui⁹ reddit
Aristo. in pblemas. vbi qrit: Quare est q ebrij

enī videt vna re: apparet eis qnq̄ q mltē sint
Et rūde q hoc io ē: q̄ pncipia vissione causan
tia sic est h̄tus vissua crystallina et spūs: moue
tur et recedunt et fumositate et fortitudine vini co
tinuē cereb⁹ peteti ab eo et situ naſali. Pncipia
q̄ vissiois sic ī naturalē mori: vissus duo
ru oculoz nō coincidit sūl in eadē partē loci
decremante. s̄ poti coincidit s̄l tge in vtrāq̄
partē rei vise. s. surſuz et deorsuz; p qd accidit
vnū duo apparat. Secdo par⁹ illō p exterio
ra s̄l. Qn em vnu ocul⁹ obliquat sicut elevat/
altero in suo situ remanente: tū vnu soler duo
apparere et eadē rōne: q̄ vno oculo dep̄sso et al
tero elevato mouent pncipia vissiois ad mortū
oculoz: ita q̄ vnu vissiois pncipiu nō continuaz
bis ad eadē partē loci cu alio vissiois pncipio. et
io vnu appareto duo. Hec Arist. Ex illō ḡ par⁹ cā
naturalē q̄re vissus ebrioz ē fallax et decptibil.
Hinc ē q̄ ebrioli vino nimia repleri: vidētes
boiem aliquā estimat se videre bestiā. sicut tan
git Quid. i metamor. de Becone bacchi filio.
De calib⁹ autē ebrijs v̄l Elsa. xxvij. Nescierūt p
ebrietate absorpti sūt a vino: errauerunt i ebrie
tate. Sic et alioq̄ ebri⁹ vidēs duo: credite se vī
dere q̄tuo. Exempli illi⁹ ponit Holcot supli. Exempli
Sap. lectione. cxij. d̄ qdā rustico q domū ebri
aut redit: et qdib⁹ qd̄ videt duo et credidit.
Lōsiderat et qd̄ duos filios: q̄tuo et̄ putabat
et vpoz q̄tuo filios b̄t̄ iposuit. illa negatē
vir iussit ut vpoz p cādē ferz de b̄ se purgaret
et vomerē affteri et in ignē ponit pcepit. Et cuz
ferri incādūsserit vpoz dicit. q̄ ferz ignicū ap
poreat. Illa autē vres asturia femina rūde q̄
libens faceret si si bi pmo ferz ignicū ad man⁹
daret. Ille autē factū ferrū candē i manib⁹ ac
cepit man⁹ p illud cōbussie: et miserabilis exco
riauit. et sic se ad sobrietatem reduxit: et vpoz in
pace dimisit. Detalib⁹ v̄l Job. xij. Palpabūt
q̄s in tenebris et nō i luce: et errare fecit eos q̄
si ebrios. Tertio ebrietatis infert clero mas
culoz ppter ea ecclastica ordinazione phibet Cleric⁹ p
cleric⁹ a supfluitate vini. de vita et bone. cle. ca. bibet su
a crapula. et. xxv. dist. Bñ oia. phibet clericis pfluitas
ebrietatis. q̄ oim vicioz fomes zmutrix est. nō vini
q̄ vinū i se sit malu imo bonus: et creatura dei.
Et abusus ei⁹ est mal. q̄ ex eo frēq̄nt seq̄t ebri
etas dū nimia recipit. Est et duplex ca q̄re cle
ric⁹ spēal⁹ phibet ebrietatis. Prima pph clericoz
rū scrimonia et castitatem. Clerici ei debet et̄ inū
di etcasti. Et vnu libidinis ē iacentiū. Unū Hiero.
Vener mero estutans de facili spuma in libidī
nē. Et hi. xxv. dist. h. i. Jō. de apl's ad Eph. v.
Nolite inebriari vino i q̄ est luxu. Secda ca
est pph duotionē et discrētiōis lymphiditatē quā
solet ebrietatis spedire: fm illud. Prover. xx. Lu
xuriosa res est vnu et cumuleosa ebrietatis. q̄
cūz his delectat nō erit sapiēs. Hec autē vics
mūdū et sapiēris magie se mistro dei necessa
ria: fm illō p̄s. Ambulās i via imaculata b̄ mi
hi mīstrabat. Et accept⁹ ē regi mīsteriū intelligēs

De nocturnis ebrietatis

Gilloz pria fugere et retinere suo dei est summe necessarii; ut ostendit Iohannes i summa confessio. li. iiiij. et. viij. q. i. Et signans inhibet clericis ebrietatis; quod ebrietas est eis mleto gilioz et famabilior quod seclaribus. Ut Petrus rauus. i. qdā ser. Ebrietatis in alio crimine est: in sacerdote sacrilegiū. quod ille animam suam necat: et ale spiritum sanctum extinguit. Ide de Hugo de scro vice. i. qdā ser. Et iō signum Guiraris huius per ecclesia statuit gues peccatum clericis se ebrietati. Nam clericis ebrietati deservientes et admonitione destricti: si est episcopus/pbryl diaconus; et dponens: si est subdiaconus vel laicus: cōtione pudiens: vel corporali supplicio punitus: ut h[ab]it. xxv. di. Ep[iscop]us. ii. c. An oīa

D e ex vi. et hoc. de. a crapula. i. fine. Quarto Ebrietatis ebrietatis bruta faciam. Ebrietatis em in nimia pueris ingurgitatio et facie bestiale. et bosem sibi dedimur rōe. tu moraliter in bestiā et bruta sole transformare: ac rōne quod p[otes]t pueris boi p[otes]t. ut de Alanus i de placitu. Tales namque septem voracissimum canib[us] assimilat. Esa. lvj. vbi de talibus. Lanes ipudēcissimi neficietes saturitate. imo peiores sunt canibus et bestiis: quod terminus sue sufficietē nāl[er]e sciunt et ad pl[us] v[er]bi bibendum vel maducentū a nemine queant eos familiari cogi possit.

E[st] exemplū huius habemus de qdā studere parisēsi: in studio ad domū redēt. quod post sufficiētē portatione cū dicere amplius se nō posse bibere. sed horat p[otes]t p[otes]t amore hospite: sed amo[re] ancillae: incepisset potū retenare. et ex h[ab]it. demane ī capite dolere. cū i via iumentū q[ui] insidet debet regredire ad aquare: et bestia tātū bibisset q[ui]ntū indigebat: nec pl[us] bibere vellit. exhortat est ipse bestia: p[otes]t p[otes]t amore sui. sed amo[re] domini: et sic de alijs: nisi vnu haustū faceret. et cū bestia in nullo p[otes]t descendere: subiuxit lessor. Uere prudenter me cū toto studio meo. Si ergo heri sic tu hodie fecissem: iā caput meū nō doleret. Si in milie exēplū ponit Vincen[zo]. i Spec. moral. li. iiiij. pre. viij. di. q. Q[uod] qdā honestus vir vadet ī novitiam curialit[er] ē receperit: et invitat ad potum eccl[esi]es finis illius terre. coace patrem filium: et uxore et filia et alijs: et canēt bibēs licet iure: et inebriat[ur] quod vir ascendere potuit equū suū. In sero at ad aquās equū illius: postq[ue] sufficiētē bibet: iūtauit ad bibēdū amplius. sed cū equus nec minis nec p[otes]t: nec erit calcari: stimulatus vellit ultra bibere: dixit ille. Neu miser ego plus bibi quod debui et quod potui sustineret: ut nō vis amore mei nec timore minar: nec erit do[minus] labore penal[er] plus bibere quod tibi sufficiat ī hoc factu cōuincor esse bestialior quod sic equus. Hoc est quod dicit Chrysostomus. sup. Mat[th]ew. i. qdā home. De tertiores inquit vidēt irrationib[us] quod gule desiderio rapient. Illa em nibil ultra necessitatē exquirunt. isti autē irrationabiles effecti moderamus terminos excedunt. Quāto nobilitior his astis: quāto nobilitior his canis. singula em horum qdā bet terminus sue sufficietē nouit: et ultra nō p[otes]t credere. et decimilia si sint cogētes. et iō de tertiis et irrationabiliores iudicāti sunt tales. Et b[ea]tū ebrij

brutales efficiuntur. quod quis sine vino repletus est adhuc sepe p[otes]t ebrietate accedit sanguinem scitum humanū. sicut refert Sene. i. qdā ep[iscop]a de Mar[ia]. Exemplū: co Antonio: quod ebrias ita crudelē fecit quod canita p[otes]t ciuitatis int[er]apparatus ep[iscop]us las luxus quod regales sibi afferri iussit. Et l[et]z vii no quis erit: em sanguinem scitum. Et sequitur. In tolerabili erat quod ebrij fiebat. quanto tolerabili us quod b[ea]tū ebrietate faciebat. Uera em vinolentus. Nam crudelitas sequitur. Sic enim magnates alii. Vinolentus quod denocet potares p[otes]t suos satellites et pauperes etiam caritas in res exasperant: quod illi principes oīb[us] rebus spoliari: magistris itū scurrari: alii cecari: alios et alios sine misericordia cordia p[otes]t. quod dimane canis dominus frater mox tacem exequuntur crudelissimi clerices et ministri. Sicut enim sunt iudices pl[ur]imi: sic et ministri eius. Eccl[esi]a. x. Item tallias et crudeles exactiores circa vnu dicant pauperes exoriant fabricat, et quod p[otes]t datur die et est suo sudore p[otes]t. p[otes]t sua et filiorum suorum sustentatores cogunt sine misericordia dare. p[otes]t domino suorum repletio. Talibus ac impensis p[otes]t p[otes]t. Amos. vi. di. Ue quod opulenti estis in sion optimates: capit[ur] pl[ur]i: ingrediētes domum istam p[otes]t. capiatis etis in die malum et appropinquet solito iniquitate et. Item iniusta edicta lepe maiores inebriati et re publica ponunt: quod sobrium faci[re]t. et cuncti retrahuntur ne videantur in ebrietate fecisse. et sic terras suas sunt subditos iniuste querunt. Tales etiam inueniuntur iudices qui vino madidi p[otes]t ministros ea fieri madidam: de quibus sobrium faci[re]t. et rebescunt. Et iō de Isai. de sum. bo. allegas terrū Sapientis Eccl[esi]a. x. Ue tibi terra cuius rex puer est: cuius p[otes]t mane comedunt. Et allegat f[ab]m[us] alia translatio eius. Ue tibi ciuitas cuius rex iuuens: et cuius p[otes]t principes mane comedunt: quod s. mane ab ore soli vnius est sol occasum gule et ebrietati deseruntur. nec intelligunt cur nati sunt. sed quod studie beluina decerit rotas die luxurie et epulis deseruntur. Lōra quod clamat Joel. p[otes]t. Joel. i. di. Ep[iscop]us giscimus ebrij et fletore et vulnare oīs quod bibit vi nū dulcedine. Nō de flete oīs quod bibit vi nū: acsi vi nū oīno bibere nō licet. sed adiutoriū dulcedine quod voluptuosam et p[otes]t effusionem non rat. Hec Isidore. Si igit[ur] principes terrarum et pl[ur]i eccl[esi]arum essent pl[us] sobrij et frugales: ab ebrietate et crapula remoti ut p[otes]t in rectores ecclie pl[ur]i erit regulat[er] centrum subditum et inferiores. Qualis em recessus ciuitas tales et inhabitantes eam Eccl[esi]a. x. Et hoc docet etiam natura. In oīi animali caput sequuntur membra. Et est argumentum quod caput morale debet et bonum et alios regit et dicit p[otes]t potest. Regi ad exemplar totum depingit orbis. Eccl[esi]a tra h[ab]o modo nulli sunt incipit operaciones quod maiores quod mane et nocte gule et ebrietati deficiunt. Et cum usque ad nauseam repletus fuerit: non alius et quod runt nisi quod amplius bibere non potest. et nūc rapas comedunt nūc nuces: nūc pyram: nūc caseum: ut sitim reducantur et amplius bibant. ut latr[er] oīdit Lotharius de vilis. et di. huma. quod heu non solū inf[er]nos latas appetunt: sed etiam ecclasticas. ad quod exem-

Biblio
ca p[otes]t
sterni
os.

Exemplū

pli etiā ceteri inficiuntur. Et iō bñ significat illud
Ela. xxiiij. Siē p̄l's sic et sacerdos. et sic fū' sic
et dñs cī'; iō dissipatio dissipabit terra. Tales
autē ut pacet in futuro ut ceterū; et i pñti ut i
famis sibi adquirit. et alios q̄s p̄uo suo c̄xeplo
corripit et ad id inducit. fm illō Prouer. xx
iij. Lui ut nisi his q̄ morantur i vino et student

S Diabolus **E** Diabolus **V** Vinolens
dat victoria spūali et corpali. Nā hostis ferma
cī' pro his tūc hoīes cī' p̄sternic q̄n ebrieri se dedit
sternebas in uenire. Et h̄ ex natura et scriptura h̄i poti
os. **E** Primo p̄z illō ex nā q̄ ebrieras hosti ebrium
subiicit. Nā i de natura rex legi q̄ L'alop' est
oīal magnū et cornib⁹ igēs et forte qd null⁹ ve
nator p̄t inuadere donec sit ebrium. Uadite em q̄n
sit ad eufrate et ibi i maḡ q̄nirare bibit. et sic
sup ripā ludēdo ad ḡuleū trāsiter et ḡuleū hic
inde voluit. et tāde se cornib⁹ ferat et iuoluit.
E q̄ faciliter de his se expedire neq̄t. q̄ venator vi
dēs ip̄z aggredit et capiit. Et Plin. sīle refert d
elephāce cui draco iſidat; nec ip̄z vñj ita faci
lit vincit sic q̄n ebri⁹ ē et nimis bibit. Sic reue
ra diabol⁹ faciecircūdo occasionez victorie
q̄rit; et i ebriete q̄d vultu inuenit. Jō Petr⁹ apo
stol⁹ h̄i h̄i inſidias sobrietate p̄sulit. j. Petr⁹ v.
di. Fr̄es sobrij estoſe et vigilanteſe q̄d aduer. vi di
ta. leo ru. cir. q̄r̄es quē duo. Hoc idē p̄firmat p̄
Brist. li. de aiali. q̄ d̄t q̄ sp̄ēces valde diligunt
vñj; et iō hoīes venat̄ eos p̄ illō et capiunt. Ita
diabol⁹ oīdit hor vñj; et h̄i nimis sumit capit
ē et inēmit ranq̄ p̄ venenū. Jō ante q̄ vinum
vocauerit venenū; vt d̄t Papiae. Q̄ ebrieras
dat hosti victoria h̄i ex historia Karoli magni
Uñ cu Fraci eēt̄ iſugabiles a saracenis et sg
eos vincit̄: duo reges saracenoꝝ p̄mitētes
q̄ baptizarent̄ miseric̄t̄ eis vñj fortissimū; et
muliertoſe saracenos. q̄z mlt̄ ebriati et vici a
vino: scideſt̄ i formicatioꝝ; et vici ſūt̄ et occisi a
saracenoꝝ. vici p̄mo spūaliꝝ: postea corpori. Jō
d̄t. ii. Esdr. iii. Vini p̄ualer oīb⁹ q̄ bibit illō.
E Scđo p̄z illō idē ex scriptura. Nā fili⁹ et fi
liab⁹ Job bibēt̄ vñj i domo fr̄is sui p̄moge
nti; vēt̄ et regiōe defit̄ venit et q̄tuor anglos
dom⁹ p̄cussit; et oēs int̄ opp̄ſie. Job. i. Item
Benadab rex h̄is maximā mulieritudinē
bellatorꝝ: qui tabnaclō faciuit remulēt̄ p̄ pue
ros p̄ncipū, p̄uinciat̄ p̄fusib⁹ fuit vice et ad
fuga queritus. iij. Reg. xx. Itē Holofernes vi
no replet̄ fuit a Judith mlt̄ i ualida vice
et infecit. Judith. xiiij. Idē p̄z in mult̄ histo
riā mūdāniſ de militib⁹ et p̄ncipib⁹ inuict̄; tā
dē p̄ ebriete et vinolēt̄ p̄strat̄. Idē p̄z de
Hambole p̄ Valeriu maximū li. v. Idē pars
de Alexandro quē rōt̄ mōs vincere nequirit̄: h̄i
inēperat̄ bibēdi p̄didit; vt vult Sen. i q̄
d̄a ep̄la. Quare bñ d̄t Osee. iij. Vini et ebrie
ras auferunt̄ cor. Et iō nō ſolū ſe inebriā ſe vī
cedū p̄bet inimic̄; ſz etiā alios ad ebriete in
ducit et stimulat̄: et occisione ſe ingurgitandi
dā: nō euadit laq̄os hosti būani generis. quia

ſpe etiā p̄c̄ eoꝝ ſalt̄ occasionali: iſḡ ſibi dignē
p̄t p̄cm iſputari: q̄ ſi ſolū q̄ faciuit illa ſz etiā q̄
faciēt̄ h̄i ſent̄ digni ſi morte. ad Ro. i. Ut
nā h̄i arcedere q̄ ſi ſociet̄ h̄i ſp̄ alios ad potan
dū ſolēt̄ exhortari: dicētes Bibite bibite bibite
modicū: qd̄ modicū nūq̄ h̄i finē rē. **E** Scđo
ebrieras noct̄ ſat vigiliā. i. cos q̄ ebrieri deſ
ſeruū ſat vigilare. Ebrij em q̄ p̄ ſorā noctē ſi vigilat̄.

gilat̄ et poribus ſudat̄: et alijs vigilat̄ mane ſe
pmo ponit̄ et ad lectrū locat̄: ſi illi d̄ q̄b̄ d̄ Job
xvij. q̄ noctē ſeruū i die. Siē refert Señ. in q̄
dā cpl'a: de qdā elegat̄ fabulatori: q̄ ait ſe ba
bicaſe ſuſp̄ domū Pauli q̄ erat ex hac turba lu
cifugaz. et circa horā ſextā audiebat clamorē:
et extūc vocabant̄ ecclerarij: et cocti tumltuabāt̄
et qro (inq̄ ille) qd̄ ſit q̄ſi irridēdo: d̄ illū a balz
neo exiūſſe et mulſū popoſaffe. Uñ ſubdit irri
ſorie. Ualde frugalit̄ viuebar: nihil ſeruabat
niſi noctē. Et iſta eſt cā. q̄ ſi ad vñj uenerit̄
q̄ ſociet̄ et q̄ ſi vñj delectationē ſcedere ne
querit̄. q̄ em pl̄bibit pl̄ ſciūt̄. et etiā cu ſebet
menē fuerit iebriati / dormire nō p̄nt̄ ut oīdit
Ar. i. p̄blematib⁹. q̄rens p̄p̄ ſd̄ ebrij nō ſit ſo
mnus. Et rñdet̄ q̄ ſi bñor calid⁹ et bñ digesti
bilis eſt ſomni caſarū. Propterea boſi labo
ranti duſe eſt ſomn⁹. Et iō q̄n humor ē frigid⁹
duſ cogelat̄ v̄l̄ frigid⁹ et melanobolic⁹: v̄l̄ mo
dicus et calid⁹ choleric⁹: nō ſit ſomn⁹. p̄p̄ oppo
ſitū ſe ſupfluū ebrioz. aliq̄ iſtoꝝ modoz prur
baſ humidiū ipoz: et nō habet ſomn⁹. Hec ibi
Et q̄ nō p̄nt̄ h̄i ſomnū: p̄rabit̄ vigilas et
ca poū valde i longū. **E** Scđo ceret aliq̄: ebri
os nō h̄i ſomnū eſt p̄tra expientia: q̄ ſi ſciūt̄
dormire inexcitabilit̄ et ſup̄ modū. Ad bñ rñdet̄ **T**rip̄
Paduan⁹ dieſs: q̄ hoīes trip̄ ſe habet ad vi h̄i ſe bo
nū. aur em ſt ſobrij obice ip̄m ſumēt̄. aur pa mies ad
rū ebrij modicū v̄l̄ ſobriā mētū ſibēt̄. aut vñjum.
vebemēt̄ ebrij ſup̄ modū ſe replēt̄. Sobrij et
paz. ebrij bñ p̄nt̄ dormire. q̄ ſi calidū eoꝝ nō exi
tiguit̄ a maiori calore vñj: ſiē maior flama mi
norē nō extinguit̄: nec ſuī frigiditate et h̄uiditah
re accidēt̄ obuiat calorī innaco ip̄m regēdo
et ſuffocando. q̄nimo ex vino eleuant̄ vapores
fumosi humectat̄ et vias ſpirituū opilat̄: et
ex q̄b̄ cauſat ſomn⁹. **E** vebemēt̄ ebrij nō p̄nt̄
dormire. q̄ ſi calor eoꝝ debil⁹ a forti calore vñj
extinguit̄: et frigiditate et q̄ntitatē ſupfluū cor
rumpit̄. ſi ſi lucerna vlera modū ſe replēt̄ oleo
coſumit̄ ignis et extinguit̄. Et coles mlt̄ ſciūt̄
tur q̄ i ebriete recedēt̄ ab alijs dormire nō
p̄nt̄: ſed tota noctē circūneſt̄ q̄uod vino aliq̄t̄
digetto ſobriſcat̄ et ſobrij ſtāt̄. Alij ſo inſenſi
biles ſiūt̄ et viden̄ dormire: ſed nō dormiunt̄ nec
habēt̄ ſomnū ſed ſtuporē. Et hiſ ḡ p̄z quōd ebri
eras dat noctis vigiliā ſiue vigilat̄: et diligē
noctē ad explicationē ſuā: dicēte aplo. i. ad T̄bel
ſal. v. Qui ebrij ſe noctē ebrij ſe. Tales heu in
ueniunt̄ nō ſolū ſtatu ſeculariū ſed et ſpūaliū
quis maiori pena a canōc multet̄: ut p̄z ſ. **E**

Sept̄o ebrieras celi pdit glām. Eū em re
p̄ 3

De vicio ebrietatis

gnū celoz sit speciosissimū et lucidissimū; nō sustineret nec sustinere potest aliquod imūdū. Illā ut q̄re me de Brist. iij. Polis. Operiū et mechanici q̄ cor/ chāci nō posse in operādo inaculāt: nō sunt ciues i ciuitate recipiunt̄ re bñ ordinata: salte p̄ncipales/ alios dirigētes ad p̄silii quāto magis i ciuitate celesti/vbi magis et spi/ cue sunt sordes mentiū q̄z hic sordes corporoꝝ: s̄z illud Esa. lij. Hierusalē ciuitas sc̄at̄ q̄z nō adi/ cier ultra ut transeat per te circūlūs et immū/ dus. Ebriꝝ aut̄ fm̄ p̄missa est bestial̄ et turpissi/ mus/ abominabilis et feridus. et ideo gl̄ia celi/ oīno indignoꝝ: et ad regnū celi ad possidēdū in/ eptus. Qd bñ oīndit apl̄s. i. ad Lorinth. vi. dī/ cens. Nescitis inq̄z q̄z iniq̄ regnū dei nō possis/ debūt. Et sej̄. Neq̄z maledici neq̄z ebriosi res/ gnū dei possidebūt. Et ad Sal. v. dicit. Mani/ festa sunt opa carnis. que sunt formicatioꝝ et immū/ dia. Et sequit̄ aliq̄bꝝ interpositioꝝ: comedatio/ nes et ebrierates et bis similia. qm̄ q̄ talia agūt/ regnū dei nō sequunt̄. Octauo et ylemo/ ebrietas eccl̄ia dat miseriā. Lharitas em̄ diui/ dit inf̄ filios regni et pditioꝝ. Et q̄ nō est meccū/ cōtra me est. sit salvator. Mat. xij. Et ideo si p̄/ pr̄ ebrieratē quis eccl̄ia p̄dit celi gloriā in/ dubie eterne gebennē intrabit miseriā. In cui/ ius signū scriptura ebriꝝ imprecaꝝ ve: in mul/ tis locis. Un̄ Esa. v. Ue q̄ plurim̄ mane ad se/ etandū ebrieratē et potādū vīz ad vesp̄. Et/ ibidē. Ue q̄ potēres estis ad bibendū vīnū. Et/ Prover. xxij. Lui ve. cui rixez̄. Et sequit̄: nō/ ne his q̄ morant̄ in vīno. Vincen̄t̄ in spe. mo/ ral. li. ij. par. viij. di. ij. Refert Pet̄ cluniacē. de quodā aurifabro: quē liberauit beūs Nico/ laus a demonibꝝ et dānatione inferni: q̄z ei de/ uocis fuerat: q̄ bonus in alijs erat. nisi q̄z alijs/ q̄n̄ cōsueuerat nimis bibere: quē semel nimis/ ingurgitacū diabol̄ suffocauit sub specie bus/ fonis cor eiꝝ oīprūmēt̄ et cū subito extinguevit/ ad infernū trahebat corquēdū. Et liberat̄ vt p̄/ dicū est de pena purgatoriū: grauis corquebat/ Erū alias sc̄pturas no habere: nōne suffice/ ret nobis testimoniū christi. Lu. xvij. d̄ diuine/ epulone: qui epulabat h̄ridic sp̄lēdīc. et tādē/ illi in inferno posito denegabat gutta aque a la/ zaro. Ecce pena ebriꝝ et se replentū p̄petua.

Ecplū De b̄ audiam⁹ exēplū i narratioꝝ cōi antiq̄/ ru pat̄. Et allegat Lelariꝝ. Q̄ cū qdā p̄grin⁹/ vestē sue p̄griatōis p̄ forti vīno exposuisset. et/ tandem inebriat̄ et a mente alienat̄ mortuusq̄z/ a circūstātibꝝ estimat̄ fuisse: etadē hora spirit⁹/ eiꝝ ad loca penar̄ duxerat̄ fuit. Ubi sup̄ p̄tēcū/ operculo igneo ectum p̄ncipē tenebriat̄ sedet/ recōspexit. Interim quidā abbas quē ille p̄re/ grinus nouit adductus fuit: quē p̄ncipē p̄re/ dictus muleuz salutans pocum sulphureū in/ calice igneo sibi porrexit: qui cū bibisse in p̄tēcū/ igneum missus fuit: peregrinus cū hoc/ vidit fortiter tremuit: et diabolus alte clama/ uit. Adducite huc illū q̄ sero vestē sue p̄egrin/ ationis p̄ forti vīno exponens se inebriauit.

Quo audito p̄grin⁹ bono angelo q̄ cū ibi du/ perat p̄misit: q̄ ompliꝝ nunq̄z inebaret: dūmō/ illa hora libaret. Qui mox exp̄ gefact⁹ et ad se/ ūduc̄t̄ die et horā norauit. et i frā suā rediēt̄ di/ cētū abbate obisse etali die cogit. Hec ibi. Ido/ ad flētū cōpūccōis Joel. p̄pha vbi s̄. E. dt. Exp̄/ giscimini ebriꝝ stet̄ tē. Quapropter q̄libz bō/ q̄ntū p̄t̄ bō ebrierat̄ mala attēdat: et sumo stu/ dio sibi caueat: ne ḡuēt̄ crapula et ebrierat̄: ad/ vitādā tācā miseriā ebriꝝ et gulōf p̄ata: nee so/ lū ill̄ q̄ p̄ ebrierat̄ p̄dū vīsum rōmīs: s̄z et bis q̄/ p̄ portū notabilr̄ excedēt̄ i plura mala ex p̄dī/ cīs se p̄cipitāt̄. Rogem⁹ ḡ deū ut sic nob̄ cū/ stodiedi grām i p̄nētribuat̄: et tādē cū ep̄as̄/ i reḡ brītūdīs (vbi nulla famēs/ nulla sitis/ nō/ la turbatio: s̄z q̄s p̄petua) mereamur delecta/ ri. Amen.

De vicio ebrietatis vīz q̄n̄ sit p̄tēm mor/ tale et q̄n̄ veniale.

Sermo. LXXI.

Etēdite ne forte

Egrauent̄ corda via crapular̄ ebrierat̄/ re. Luc. xxj. In p̄cedētibꝝ p̄ p̄les/ fm̄os audist̄ q̄nta mala faciat̄ ebrierat̄: q̄d pa/ tec et signēto poec̄: ebrierat̄ fm̄ suas p̄prie/ tates dep̄gēt̄: ex obfūatōe gētū ebrierat̄/ deestātū: et p̄ ea q̄ patēt̄ i ebriꝝ ad sensuꝝ. can/ dē p̄la mala ebrierat̄ i pluribꝝ fm̄ibꝝ. q̄z q̄dli/ ber sufficeret ad deestātū ip̄am ebrierat̄: q̄n̄c̄/ repetere p̄p̄ breuitatē omīto. Nūc q̄n̄ viden/ dū erit q̄n̄ ebrierat̄ sit mortal̄ vel venial̄. An/ vīz sp̄ sumēs potūz excessiue peccat̄ mortaliꝝ: v̄l altiōn̄ venial̄: vel si fieri b̄ possit sine p̄cō. Pro grā Bue mar. Attēdite ne cor. vīa tē. **D**ubitab̄ vīz oīs ebrierat̄ sit p̄cīm̄. (vbi s̄. Ad b̄ r̄ndet̄ fm̄ mēt̄ seti. Tbo. q. ij. q. cl. ar. i. t/ q̄ ebrierat̄ aliq̄n̄ ē sine p̄cō aliq̄n̄ cū p̄cō ve. Excessi/ malit̄: aliq̄n̄ cū p̄cō mortaliꝝ. Pro q̄ norādū q̄ potūm̄/ excessiū i potū p̄ eē tripl̄r̄. Primo cū bibens p̄t̄/ i grāt̄ vītē vīnī. i. q̄ nescit potū ē ē imoderatū/ et iebriare potēt̄. Et cal̄ excessiū p̄t̄ ē ē sine p̄cō/ etiā siq̄s iebriat̄: ita tādē q̄ b̄ i grāt̄ absq̄z negli/ gētā bibēt̄. sicut credēdū ē Noe fuisse iebria/ tū. Gen. ix. Qui foricudinē vīni ignorabat/ nec de negligētā vider̄ arguit̄: cū vīnu p̄us nō/ fuerit exp̄e. **T**ercio cū q̄s cogit̄ vīnū. s̄. menfurā/ vīni ē ē imoderatā. i. q̄ corp̄s valitudinēr̄ cū/ b̄ vītē vīni iebriant̄. et tādē maḡ vult ebrierat̄/ et i cūrre q̄s abstēire a potū. Et cal̄ p̄p̄e dicit̄/ ebriosus. Et iō cal̄ peccat̄ mortal̄: q̄r̄ volēs et/ sciēs p̄uat̄ se vīsu rōmīs. Pez: q̄r̄ m̄ltōtēs exp̄/ eūs ē vīni vītē et foricudinē et suā habilitatē/ ad ebrierat̄: et q̄d huc nō vult nō carere vīno.